

Historien om Moss-meteoritten

Familien Martinsen med begge de største biten

Fredag 14. juli 2006 kl. 1015 satt hytteeier Ragnar Martinsen på sin utedo ved Rygge utenfor Moss i Østfold fylke og hørte smell og tordenlignende lyder sørover mot den militære flystasjonen bare kilometer unna. Fem minutter senere og på vei ut av utedoen hørte han en vitende lyd over seg i luften og ovenfra kom en stein og traff en blikkplate på bakken – bare var halvannen meter! Dette skulle bli starten på et fantastisk norsk meteorittnedslag som fikk oppmerksomhet verden over.

Samme dag fikk Knut Jørgen Røed Ødegaard, Norges mest kjente astronom og leder av Norsk Astronomisk Selskap, en rekke henvendelser fra folk fra ulike steder i østlandsområdet om en kraftig ildkule over Østfold fylke. Den ble observert på over 300 kilometers avstand. Med et ørlite håp om meteorittfunn ble mediene informert om hendelsen samme dag.

Heldigvis hadde Martinsen tatt vare på steinen som nesten traff ham dagen før. Etter å ha lest oppslaget i avisen ringte han Knut Jørgen for sikkerhets skyld – kunne det være?

Samme dag reiste Knut Jørgen og jeg som

meteorittekspert ned til Martinsens hytte for å sjekke funnet. Da jeg tok i den lille steinen som Martinsen hadde funnet ble jeg himmelfallen - Martinsen hadde plukket opp en bit av Norges 14. meteoritt. Når jeg fikk denne biten i hånden gav den et merkelig inntrykk. Den var veldig grå med svært få åpenbare synlige detaljer, var magnetisk, men hva med kondruler (runde inneslutninger som er typisk for steinmeteoritter) eller andre detaljer? Med en 10x lupe ble det tydeligere. Jeg forsto fort at det dreide seg om en karbonmeteoritt, men hva slags?

Den resterende og største biten ble funnet av Knut Jørgens samboer Anne Mette ved

Meteoritt nr. 1 på 34,7 gram.

Martinsens utepeis, og var nesten umulig å oppdage i det brente kullet. Disse bitene var til sammen 34,7 gram. Dette skulle bli starten på et fantastisk norsk meteorittfunn og utrolig spennende dager.

Mediene ble ville av begeistring og henvendelsene strømmet inn fra folk som hadde funnet mistenkelige steiner. Det ble ikke få kjørurer rundt i Østfold på grunn av dette.

Men det skulle vise seg at områdene rundt Moss skulle gi resultater. Selv om disse områdene har vanskelige leteforhold, med mye skog, dyrket mark og vann, er det også mye veier, privathus, industribygg, som også skulle bli avgjørende for flere funn.

Tre dager etter, på mandag 17. juli, ringte Frode Johansen fra Moss til oss. Familien Johansen bor ca. 4,5 kilometer nordvest for Martinsen. De hadde nettopp kommet fra ferie og Frode skulle klippe plenen da han finner

avbrukne grener fra plommetreet samt en stor sort stein godt ned i plenen. Johansen hadde sett oppslaget i Moss avis om Martinsens "dometeoritt" og ringte oss samme dag. For et syn vi skulle få! En velformet, vakker sort meteoritt på hele 752 gram ble overrakt oss! Vi var rett og slett i ekstase. Etter noen dager i vår forvaring brakte vi steinen inn til Geologisk Museum i Oslo. Dette var et nasjonalt klenodium som hørte hjemme der. Johansen og museet gjorde senere en avtale på funnet.

Jeg sendte bilder av begge steinene til noen venner i det internasjonale meteorittmiljøet og antydte kanskje noe spennende som en CO - de ble svært nysgjerrige. Og det gikk ikke mange dager før meteorittfolk fra nær og fjern dukket opp i Moss - jakten på flere meteoritter hadde startet. Mediedekningen ble stor i aviser, radio og TV - både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Og flere av meteorittgjestene fikk store oppslag.

En kjempeglad Knut Jørgen med funnet

Flere dager gikk før neste stein dukket opp. Det var meteorittleter Michael Mazur, en Kanadier som er bosatt i Stavanger, som fikk et tips som skulle vise seg å være noe annet enn jordisk stein. Beskrivelsen han fikk med svart brenningshinne og grå innvendig var så god at han måtte sjekke det nærmere. Jo da, den tredje steinen ble funnet. Denne var også i flere deler etter nedslaget og han fant biter i ca

200 meters omkrets. Totalt var denne steinen ca. 1,5 kg.

Så etter ytterligere noen dager, nærmere bestemt om kvelden 30. juli var Mike Farmer og undertegnede på tur for å sjekke opp et plankegerde som kunne ha vært truffet av en meteoritt etter anvisning fra Robert Ward. Han var på hotellet mens Mike og jeg gav oss i vei.

Blaafarverværket
og **Koboltgruvene**

19. mai – 23 sept. 2007

NYHET
GRUVESAFARI
KUN 1 TIME FRA OSLO!

3340 Åmot i Modum
tlf 32 78 67 00 www.blaa.no

Fra venstre: Mike Farmer, Moritz Karl, Matthias Kurtz, Robert Ward, Alexander Gehler, Rainer Bartoschewitz, Robert A. Haag og Morten Bilet.

Det gav ikke resultat som ønsket og vi fortsatte videre med å sjekke andre plasser.

Vi kjørte inn på en parkeringsplass i et industrifelt, gikk ut av bilen for å ta en nærmere kikk og etter et halvt minutt fant jeg min første meteoritt! Den hadde slått ned i betong og det lå meteorittbiter i mange titalls meters avstand. Alle bitene til sammen veide ca. 800 gram. Selve nedslagstedet var bare en grå støvhaug og fristelsen ble for stor - vi måtte smake på noe som var dannet før vår egen planet!

Det var ikke slutt med det. På fredag 7. august sendte takarbeiderne Arne Bill og Tor Henning Skau en epost til Knut Jørgen. De reparerte et tak på Norgesgruppens bygning UNIL, kun 1 km fra familien Johansen. Der hadde det begynt å dryppe vann fra taket etter et regnvær og de hadde funnet en stein som hadde boret seg langt ned i takdekket! En nydelig meteoritt på 676 gram trakk Skau opp

av lommen, og den passet perfekt til steinen i Johansens hage.

Knut Jørgen tok kontakt med Norgesgruppen, som er bygningens eier, og de ble enige om en donasjon av steinen til Naturhistorisk Museum, Universitet i Oslo og dermed en overrekkeelse med hele pressekorpsset til stede. Representanter fra Norgesgruppen, Naturhistorisk Museum, meteorittlere, takarbeidere og journalister klatret opp på taket for å se hullet etter meteoritten.

De to vakreste og hele steinene på 752 gram og 676 gram befinner seg på Naturhistorisk Museum i Oslo (Geologisk Museum). Resten er mer eller mindre i private samlinger rundt om i verden.

Jeg vil takke alle meteorittinteresserte som besøkte Moss i disse dager og som bidro med letarbeid og sosialt samvær. Og en spesiell

Meteoritt nr. 5, taksteinen på 676 gram

takk til Knut Jørgen Røed Ødegaard – uten hans engasjement, initiativ og iver ville det høyst sannsynlig ikke blitt funnet og registrert noen meteoritter i det hele tatt.

Fakta:

Falt: 14.07.2006, kl. 1020

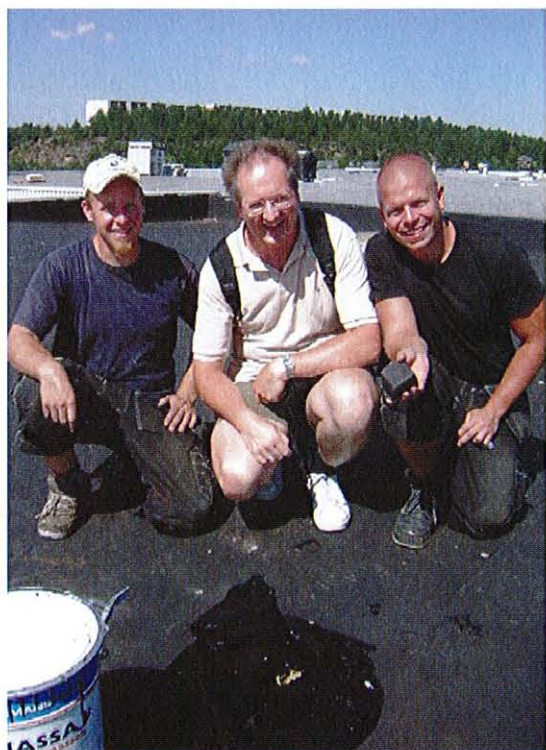
Sted: Moss, Norge

Type: Karbonmeteoritt, CO3.6, 1 av 5 registrerte eksakt CO3,6 i verden. C står for Karbonholdig kondritt og O står for Ormans som er et sted i Frankrike hvor en tilsvarende meteoritt i 1868 og som er kjennertegner denne hovedgruppen av meteoritter. 3,6 står for den petrologiske graden.

Total vekt: ca. 3,7 kg.

Stat: Norges 14. meteoritt.

Tekst og foto: Morten Bilet

Knut Jørgen og takarbeiderne.